

La protecció de la imatge personal i la privadesa davant de la ficció basada en fets reals: el cas de Rosa Peral contra Netflix

El dret a la intimitat és un principi fonamental que garanteix la protecció de la vida privada de les persones davant qualsevol acció que en pugui vulnerar la confidencialitat de qualsevol persona. Aquesta protecció s'estén a diversos àmbits, com bé podria ser la comunicació, aixó queda demostrat amb les dades personals i les relacions socials que existeixen avui en dia, i s'ha convertit en un tema de debat recurrent, especialment en el context de l'era digital en la que hi vivim. La interacció constant en la que ens trobem amb la tecnologia, ha transformat la manera en què es percep la intimitat, creant nous desafiaments que qüestionen els seus límits i aplicacions respecte el dret a la intimitat.

Aquesta qüestió es veu especialment reflectida, com bé s'ha mencionat previamente, en l'ús d'Internet i de les xarxes socials, on molts usuaris comparteixen informació personal sense ser plenament conscients de les implicacions i conseqüències que això pot comportar. Les empreses tecnològiques, per exemple, són les principals entitats que surten beneficiades, ja que recopilen grans quantitats de dades, sovint sense que els usuaris en siguin plenament conscients, fet que genera preocupacions sobre l'ús que es fa d'aquesta informació i la capacitat de controlar-la. Aquest fenomen ha provocat, per tant, un debat sobre la necessitat d'establir mecanismes legals i ètics que regulin la recopilació, l'emmagatzematge i la difusió de dades personals.

D'altra banda, un altre aspecte de caràcter sensible, seria el fet que l'Estat també pot limitar el dret a la intimitat en nom de la seguretat pública o de la transparència, fet que genera tensions entre la protecció de la vida privada i altres interessos col·lectius. A més, la implementació de sistemes de vigilància, la recopilació de dades per part de les administracions públiques o la legislació sobre l'accés a la informació personal són aspectes que posen de manifest la clara necessitat de trobar un equilibri entre drets individuals i responsabilitats socials.

El dret a la intimitat, tot i estar reconegut en diverses normatives i tractats internacionals, està sotmès a interpretacions constantment canviants segons el context social i tecnològic, que cada vegada avança més ràpid. Això fa que sigui fonamental una reflexió constant sobre la seva aplicació i la manera en què es pot garantir sense que s'hagi de comprometre cap altre dret ni llibertat fonamental.

No obstant, aquest aspecte afecta a molts més àmbits del que som conscient, ja que en l'actualitat en la que vivim, l'era digital, el dret a la intimitat es veu constantment enfrontat, també, a la llibertat d'expressió i a la creació audiovisual. La representació de persones reals en obres de ficció planteja qüestions legals i ètiques sobre els límits de l'entreteniment i la protecció dels drets personals. Un cas recent que ha generat polèmica és el de Rosa Peral, condemnada pel crim de la Guàrdia Urbana, qui ha interposat una demanda contra *Netflix* i *Arcadia Motion Pictures* per considerar que la sèrie *El cuerpo en llamas* vulnera el seu dret a l'honor, la intimitat i la imatge.

A Espanya, el dret a la intimitat està protegit per l'Article 18 de la Constitució Espanyola, que estableix el següent: *es garanteix el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (Boletín Oficial del Estado [BOE], 1978)*. Aquest dret es desenvolupa a través de la Llei Orgànica 1/1982, que regula la protecció civil davant la seva vulneració i estableix que qualsevol ús de la imatge d'una persona sense el seu consentiment constitueix una intromissió il·lícita, i per tant una illegalitat, excepte en casos de rellevància pública o interès històric (BOE, 1982).

Llavors, el punt d'interès del debat legal radica en determinar si la sèrie *El cuerpo en llamas* es limita a relatar fets d'interès general o si presenta una versió distorsionada de la realitat fins al punt de perjudicar la imatge de la Rosa Peral i de la seva família.

Pel que fa al nivell europeu, l'Article 8 del Conveni Europeu de Drets Humans estableix el dret al respecte de la vida privada i familiar, que inclou la protecció de la imatge personal (Consell d'Europa, 1950). El *Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH)*, ja ha resolt diversos casos en què s'ha debatut la recurrent problemàtica entre la llibertat d'expressió i el dret a la imatge.

Un altre element clau amb el que ens trobem en aquest debat és el *Reglament General de Protecció de Dades (RGPD)*, que protegeix la informació personal de les persones físiques i restringeix el seu ús sense un consentiment explícit previ (*Parlament Europeu, 2016*). Encara que les dades de Rosa Peral són públiques per la seva condemna pública, la representació cinematogràfica i dramatitzada d'esdeveniments que podrien no ajustar-se estrictament a la realitat podria ser objecte de demanda amb una justificació sòlida, per la possibilitat de causar danys morals.

Les produccions basades en fets reals solen utilitzar uns recursos narratius que acostumen a incloure elements per dramatitzar els esdeveniments i així fer-les més atractives al públic, i això, per tant, genera tensions amb els drets d'imatge. En aquest cas, la afectada Rosa Peral al·lega que no va ser informada ni va autoritzar l'ús de la seva imatge, i que la sèrie la representa de manera perjudicial i allunyada dels fets provats en la sentència.

Un aspecte rellevant és que la sèrie utilitza el seu nom real i la seva semblança física mitjançant una actriu reconeguda, Úrsula Corberó. Això també és un tret que pot generar en l'espectador una percepció més subjectiva que aconsegueix associar la ficció amb la realitat, fet que es podria considerar que danyar la imatge de Peral i la seva filla.

La demanda també inclou a la filla de Peral, ja que en la sèrie és presenten certs esdeveniments que podrien afectar la seva intimitat i benestar emocional. Segons la *Llei Orgànica de Protecció Jurídica del Menor*, s'ha de preservar la identitat i intimitat dels menors en casos de difusió mediàtica (*BOE, 1996*). Si es demostra que la sèrie exposa informació que pot perjudicar la menor, la demanda de Peral podria obtenir més força legal.

Hi ha diversos precedents similar a aquest cas, on s'han demandat produccions audiovisuals per una possible vulneració del dret a la imatge. Per exemple, el cas de *Paquirri vs. Telecinco*, on la família del torero va aconseguir prohibir una sèrie sobre la seva vida per no haver cedit els drets d'imatge pertinents (*Tribunal Suprem, 2017*).

En aquest cas, Netflix podria defensar la seva producció al·legant que la sèrie es basa en informació d'interès públic i que la llibertat d'expressió preval. No obstant això, si el tribunal arriba a considerar que la dramatització de la història perjudica greument la imatge de Peral i la seva filla, podria dictar una indemnització parcial o fins i tot limitar la difusió de la sèrie.

El cas de Rosa Peral contra Netflix, per tant planteja un clar debat fonamental sobre els límits que s'estableixen en la ficció que està basada en fets reals. Tot i que la llibertat d'expressió és un dret fonamental, aquest no és un motiu suficient que pugui justificar la vulneració del dret a la imatge quan es representa una persona de manera potencialment perjudicial sense el seu consentiment.

Si més no, el marc legal espanyol i europeu inclou mesures i proporciona eines per tal de protegir els usuaris d'aquest tipus d'explotació mediàtica, però encara no hi ha una regulació del tot clara per als casos que incloguin una ficció dramatitzada. Aquest cas podria arribar a ser clau a l'hora d'establir un precedent important en la regulació de sèries i pel·lícules basades en casos reals.

És necessari, per tant, trobar un equilibri entre el dret a informar i la protecció dels drets individuals i personals. La creació audiovisual ha d'exercir la seva llibertat amb responsabilitat, especialment quan es tracta de representacions que poden tenir un impacte directe en la vida de les persones implicades i dels seus familiars.

Referències bibliogràfiques

Regió7. (2024, 8 d'octubre). *Rosa Peral demana 30 milions a Netflix per vulnerar els seus drets.*

<https://www.regio7.cat/cultures/comunicacio/2024/10/08/rosa-peral-demana-30-milions-109059467.html>

Nissenbaum, H. (2010). *Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life*. Stanford University Press. <https://www.sup.org/books/law/privacy-context>

Boletín Oficial del Estado. (1978). *Constitución Española*.
<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1978-31229>

Boletín Oficial del Estado. (1982). *Llei Orgànica 1/1982, de 5 de maig, sobre protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge*.
<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1982-11196>

Consell d'Europa. (1950). *Convenio Europeo de Derechos Humanos*.
https://www.echr.coe.int/documents/convention_spa.pdf

Parlament Europeu. (2016). *Reglament General de Protecció de Dades (RGPD)*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

Tribunal Suprem d'Espanya. (2017). *Sentència sobre la sèrie de Paquirri*.
<https://www.poderjudicial.es/search>